

CIMELIA

Qu

4379

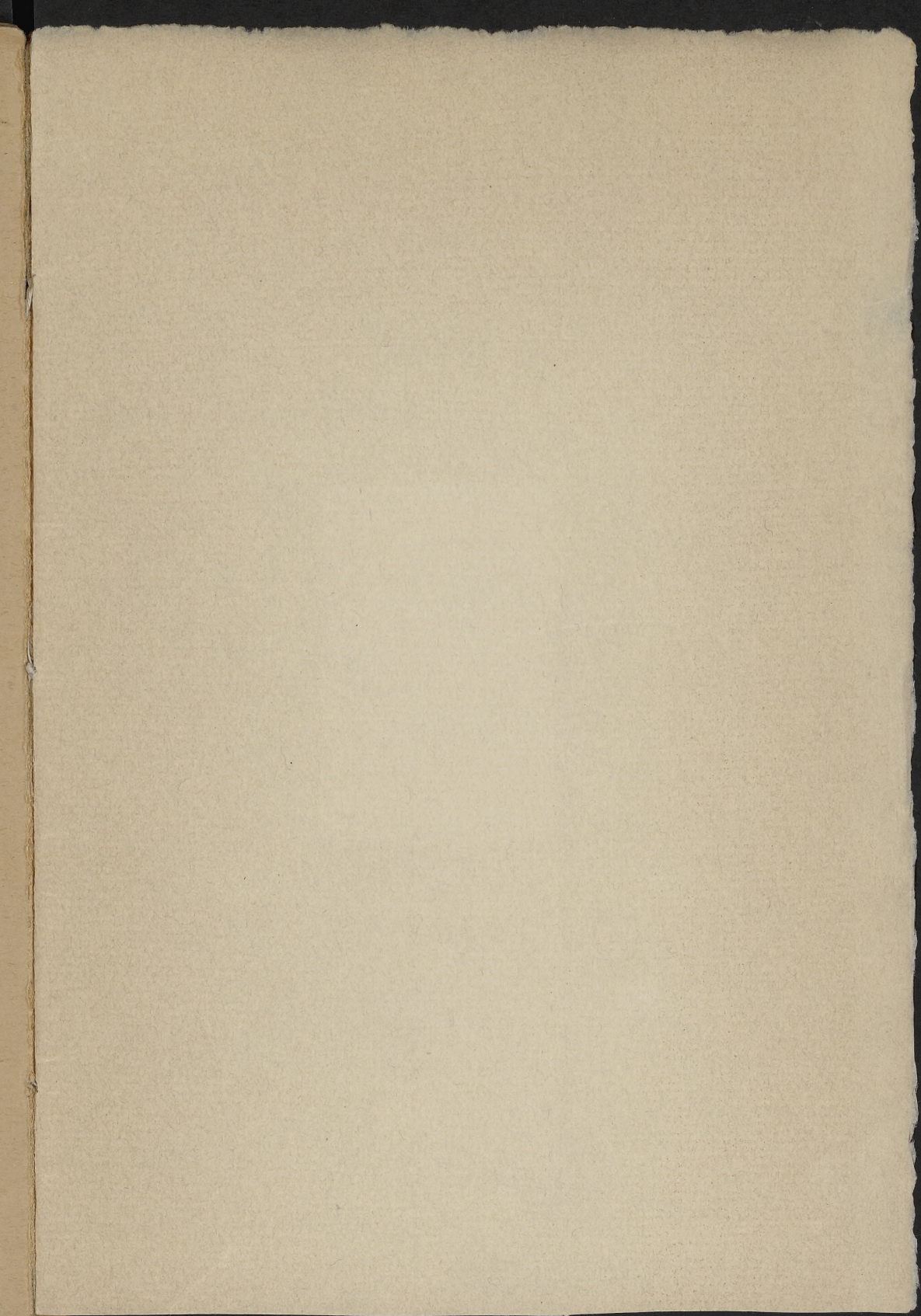
kat.komp

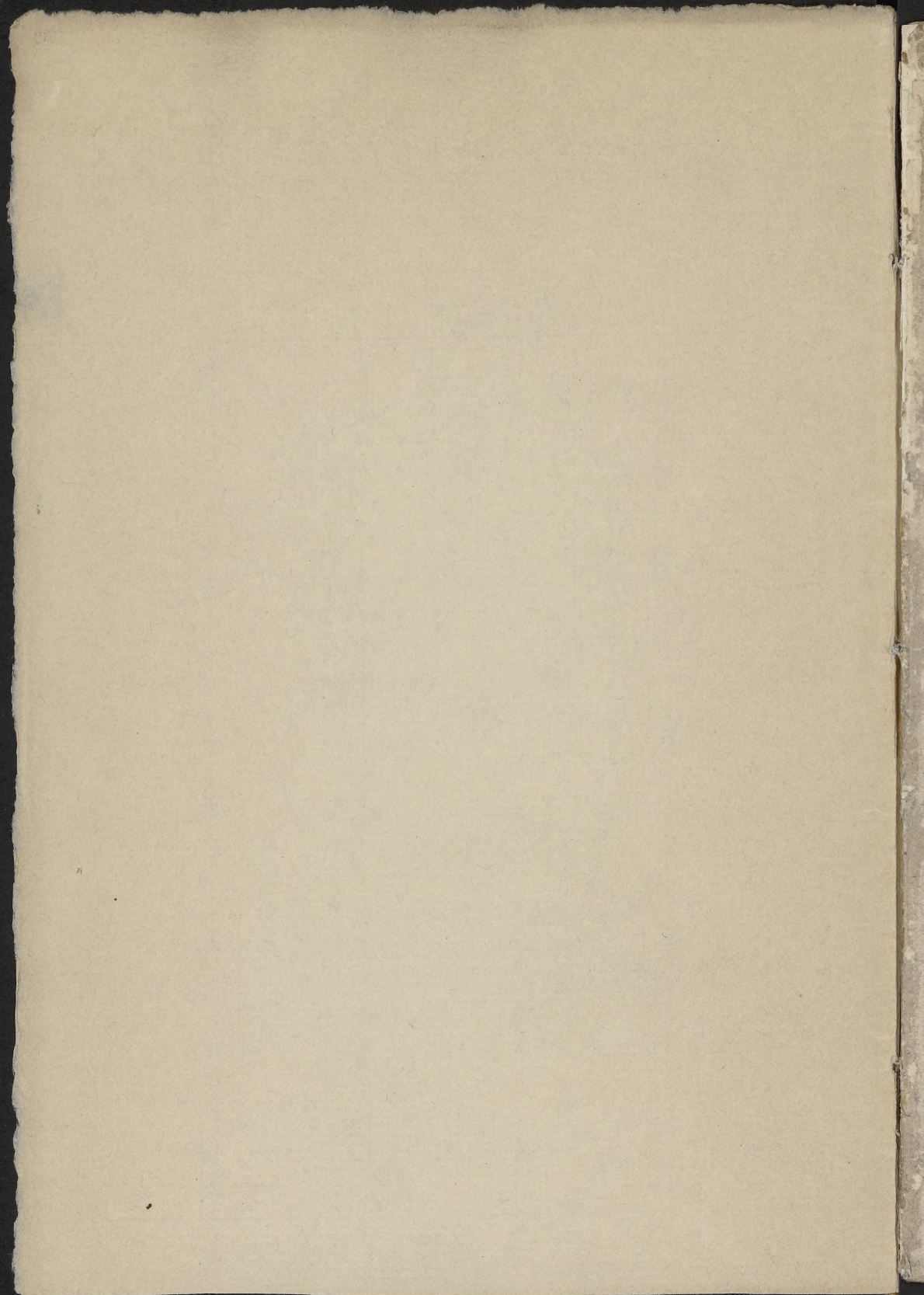

4379

CIMELIA

X. XI. 256

I.C. 72 $\frac{1}{2}$

DE PHILO
SOPHIAE LAUDIBVS O/
RATIO IN QVA SINGV/
larum artium fere liberalium, laus &
decorum continetur & utilitas, a
doctissimorum sententijs philo/
sophorum, non abhorrens,
eme, lege, & ad/
ficiere.

BIBLIOTH. MUSEI

REVERENDO

PATRI DOMINO MARCO A TVRRI

Veneto Veræ Theologiæ Doctori Excellentissimo Polo-
niæ, Boemiæq; Regnorum Ministro Generali, ac Sere-
nissimæ Dominae D. bonæ, Inclytæ Reginae Poloniae con-
siliario, Cracouiæ, Cœnobij Diui Francisci Antesi-
gnano, Patrono inter primarios primo. M.

Georgius Libanus Legniceñs, Pres-

byter Salutem in Domino

sempiternam.

VM INDIES FERE MECVM
animo reuoluerē Reuerēde pater, pulcher-
rima illa tua a plusculis annis in me colla-
ta bñfitia, me uero hæctenus, ne tātillū qdē
quo grati hominis offitium declararem,
retulisse. Quare nunc tandem, oblata, quantula licet occa-
sione. Cum Aristotelis Oeconomicorum libros, utriusq; lin-
guæ studiosis, publice prælegere statuissem, quam de phi-
losophiæ laudibus orationem habui, R. P. T. dicare de-
creui. Non ut hoc offitio me liberē ære alieno, cū nulli de-
beam libentius, sed ut tester, pluribus nominibus obstriz-
ctum amplitudini tuæ, quam ut soluendo me fore sperem
Malueram autem aliquanto præstare serius, modo plenius
Nunc quoniam uideo, me pluribus annis obrui, & indies
(iuxta Varronis adagium) magis ac magis bullam fieri.
Visum est interim donec maior dabitur occasio, hac, tum
parua, tum exigua inuisere lucubratiuncula R. P. tuam,
quam subuereor, ne nunc etiam interpellem, grauioribus,

Cim. 4379

2
Serenissimæ Domine D. Bonæ, Inclytæ Reginae Poloniæ,
occupatam negotiis, alijs deniq; curarum ponderibus, quæ
ex Polonia, Boemia, Morauia, & Lituania Cœnobis ac-
cedunt uniuersis. Quare liquet, q̃ non sine maximis ratio-
nibus, tanto ministerio, dignus habitus sis, cum tot cœno-
biorum, tot patrum religiosorum agere cœnobiarcham,
præsertim his calamitosiss temporibus, non minus sit, quā
amplissimum fore Episcopū, ut interim domesticas solici-
tudes dissimulem, circa diui Fr̃cis̃ci fabricam, Cœnobiū
item & templum, quod ex ruinoso & p̃pe collapsō, haud
paruis sumptibus instaurasti, magnifice extruxisti, supelle-
ctili quoq; uaria, ad dei cultum spectāte, locupletasti. Tot
occupatus rerum molibus, tueri tamen non desistis, quos
semel in tuam fidem recipis. Accipe igit̃ amplissimè pater,
qui orationibus meis semper es præsentissimus, æqui que
ac boni facito hanc lucubratiunculam, qua uisum est fidē
meam R. P. tuæ obstrictam, aliqua saltem ex parte liber-
rare, donec corrasero, unde summam quoq; soluam. Am-
pliora sane merebat̃ uirtus tua, Sed quod, pro tot ac tātis
beneficijs, quibus me cotidie, magis ac magis, accumulare
pergis, honeste quæam rependere, præter illiteratas literas,
habeo nihil, Spes est autem fore, ut sicut Georgium senu-
per, ita nunc & hanc ipsius opellam, serena fronte sis exce-
pturus, cuius in sanctam dei ecclesiam, feruorem ignitum,
& in hostes eiusdem zelum amarum, & in bonos omnis,
præcipue autem studiosos ac lteratos uiros, inter quos
mihi (aliorum pace dixisse licet) primam arcem possidere
uideris, Munificentissimam hospitalitatem, beneuolentiā
ac liberalitatem, dudum exploratam habeo. Quippe qui
nō ad aliud quā ad iuuandos homines natus mihi uideris

A ñ

Vtinam hic animus cœnobiarchis omnibus a deo contin-
 gat. Sic enim reflorescere tandem cœnobia necesse fuerit,
 exeuntibus ultro discipulis, ac perseverantibus bonis in uo-
 catione sua, usque ad tempus messis, quando iuste
 mercedis præmium, iuxta laborem suum qui-
 libet est accepturus. Optime Vale Beni-
 gnissime pater, & ut cœnobio
 tuo, bonisq; omnibus diu
 ualeas, cura. Craco-
 uia. I 5 3 7.

Paruula dona quidem sunt hæc pater alme fatemur
 Sunt tamen hæc larga paruula missa manu
 Corda Deos animiq; litant plus munere magno
 Quum desit sanctæ uictima magna precii.

DE PHILOSO

PHIAE LAUDIBVS ORATIO, DICTA CRACOVIAE A M.

Georgio libano Legnicēse, Cum Aristotelis
Oeconomicorum libros, eiusdem negotij
studiosis, publicæ prælegeret.

VEREOR NIMIRVM MAGNI-
fice domine Rector, Doctores Celebres, Ma-
gistri insignes, vosq; ornatissimi iuvenes, vereor
inquam, & quidem plurimum vereor, ne quis
me, vel arrogatē nimis, vel forsan ineptū iudicer,
qui minime omnium, præstans ingenio, & ab
omni pene dicendi copia, ac rerū doctrina pro-
fus abhorrens, tantam hodierno die prouintiam susceperim, non me
latebat, exigui ingenij mei imbecillitas, noueram ipse me, & meam
simul imperitiam animo repetebam, nequaquam nescius, iustum ac
par esse, vt aliquando, & aliorum sese proferrent ingenia, & illi in a-
ttem descenderent, qui & graue onus sustinere possent, & magnis
viribus freti, fortiter dimicare non dubitarent. Erant profecto plu-
res, in hoc celeberrimo Gymnasio nostro, huius professionis, do-
ctissimi viri, quos potius decebat, tantæ rei maiestas, & huius gra-
uissimi muneris amplitudo, sed cū illi professiones, quicq; suas, quas
publice profiteantur sibi desumerint Nephas esse pensabam, muti
tenacitate silentij, cū nullo partiri, quod diuini muneris largitate do-
natum accepi. Ne vnus talenti, dum creditā quātitatē accuratius
custodirē, culpa defosse pecuniæ non carerem, Inuidiā sqdē macu-
lam de se non abluir, qui alteri conferre denegat, quod cum dederit
non amittit. Nam vt apud Ciceronem primo offitiorum inquit
Ennius poëta antiquissimus, Homo qui erranti comiti viam mon-
strat, quasi, qui de suo lumine lumen accendit, facit nihilominus vt
sibi luceat, etiam cū illi accenderit. Hæc mihi animo reuoluēti dili-
gentius, non sine beneuolentiā quadam mihi succurrit atq; in mentē
venit, omnium virtutum mater & dñā Philosophia, cuius in primis
sacrum atq; augustum nomen Res vero ipsa, tum grauis, tū splen-
dida, tum frugifera maxime, et hominum generi salutaris, Quid est

em philosophia? quā amor, quā studiū sapientiae. Quid deinde sapientia? quam eximia & excellens quēdam, atq; ammirabilis virtus quā virtutum omnium comitatum & societatem complexa est. Quod si rationem querimus præclare hāc græci tradidere, a quibus omne initio studiorum genus, & omnes ingenue disciplinae fluxerunt. His em verbis, huius præclari, vel muneris vel inuenti, vim splendoremq; demonstrant.

φιλοσοφία ἐστὶ γνῶσις θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων πραγμάτων i. Philosophia est cognitio diuinarum atq; humanarum rerum Et iterum.

φιλοσοφία αὐτῆς ἐστὶν ὁμοίωσις τῷ θεῷ Hoc est, philosophia est similitudo dei. Rursum vero.

φιλοσοφία ἐστὶ τέχνη τέχνων, καὶ ἐπιστήμη ἐπισήμων, ἢ γ' φιλοσοφία, ἐστὶν ἀρχὴ πάσης τέχνης, δι' αὐτῆς γάρ πᾶσα τέχνη εὕρεται, καὶ πᾶσα ἐπιστήμη id est philosophia est ars artium, scientia scientiarū. Ipsa em philosophia est principium omnis artis, per ipsam enim omnis ars inuenta est, & omnis scientia, Tria pro græcorum vera sententia, de philosophia produntur, quorum primum, diffusam vim eius patefacit, Alterū splendidissimum demonstrat effectum, Tertium philosophiæ ostendit præstantiam, ac decus illustrat. Omnia nancq; diuina & humana philosophia complectitur, atq; eorum omnium altissimas inuestigat rationes, & causas diligenter inquirat, per hanc enim, veram illam dei imaginem ac similitudinem, expressam atque insignem reddimus, & ad diuinam sublimitatem, philosophia duce, propius accedit humana conditio, Fons em est vberimus atq; inexhaustus, ex quo varij & pene innumerabiles, multiplicium bonorum rituli manant. Omnium laudatissimarum, arcium mater, ac liberalium studiorum procreatrix, ex qua, omnis, & scientiæ & bene dicendi ratio profecta est. Hanc socrates illē vir magnus; deuocauit e cœlo. Teste Cicerone in urbibus collocauit, & in domos introduxit, quā idem M. T. orator magnus, laudat atq; affatur his verbis O vitæ philosophia dux indagatrix virtutum, expultrixq; vitiorum, quomodo non modo nos, sed omnino vita hominum sine te esse potuisset, Tu vrbes peperisti, tu dissipatos homines in societatem vitæ cōuocasti, tu eos inter se, primo domicilijs, deinde cōiugijs, tū literarū & vocum communi ore iunxisti, Tu inuentrix legum, tu magistrarum & disciplinae fuisti. Ad te confugimus, a te opem petimus, tibi nos, vt antea magna ex parte, sic nunc penitus totosq; tradimus. Est enim vnus dies in te bene, & ex præceptis tuis actus, penē toti

Socrates tu-
scu. lib. v.
Lactantius,
torus Cice-
ronianus,
lib. 3. ca. 13.
hunc locum
notat, et Ci-
ceronem re-
prehendit,

6
immortalitati anteponendus. At philosophia quidem tantum abest, ut
perinde de hominum vita merita laudetur, ut a plerisque neglecta, a
multis etiam vituperetur. Vituperare quisquam vitae parentem, &
hoc parricidio se inquinare audeat: & tam impie ingratus esse, ut eam
accuset, quam vereri deberet, etiam si minus in ea proficere potuisset.
Sed hic error, & haec indoctorum animis offusa caligo est, quod tam
longe retro aspicere non possunt, nec eos a quibus vita hominum ins-
tructa sit prius, philosophos fuisse arbitrentur, quam rem antiquis-
simam cum videamus, nomen tamen confitemur esse recens, haec Ci.
Quaobrem, virbane profecto, Biantem prieneum illum philosophum, Bian.
e septem sapientibus unum, solitum dicere scribit Plutarchus, Plutarchus.

ὅτι ὡς περ οἱ μνηστῆρες τῇ Πηνελόπῃ πλεονάζον μὴ δυνάμενοι, ταῖς τὰν
τῆς ἐμὴ γυναικὸς θεράπαινας, οὕτως καὶ οἱ φιλοσοφίας μὴ δυνάμενοι κατα-
τύχεον, ἐν τοῖς ἄλλοις παιδεύμασι, τοῖς οὐδένος ἀξίοις, ἑαυτοὺς κατασε-
κελευνοῦσι. Quod latine sic sonat. Quemadmodum (inquit) proci,
cum penelopis congressum habere nequirent, eius se ancillis immisso-
cebant. Ita & qui philosophiam consequi non valent: per ceteras, nul-
lius sane existimationis disciplinas aridi semper et tenues intabescunt,
& subdit. Quam ob rem aliarum artium & scientiarum, veluti prin-
cipem constituere oportebit philosophiam. Ad corporis quidem
curam habendam duplicem scientiam, humana excogitavit in-
dustria. Medicinam dico, & gymnasticam, quarum altera sanitatem
altera bonam importat habitudinem. Animum autem aegritudines atque
languores, sola est quae curat, medeaturque philosophia, per hanc enim
& cum hac, scire licet, quid honestum, quid turpe, quid iustum, quid
iniustum, & summatim, quid diligendum quid fugiendum. Quomodo
parentibus, quomodo nati grandioribus, quomodo peregrinis. Ma-
gistratibus, amicis, vxoribus ac seruis utendum. Utque deos vene-
remur, parentes honoremus, seniores vereamur, legibus obtemperemus.
Magistratibus cedendum sit. Amicos diligere oporteat, in mu-
lieres seruare modestiam, charos habere liberos, minime seruire cum
seruis, (quae omnia in his duobus oeconomicorum libris docet Ari-
stoteles) Et quod omnium maximum est. In prosperis fortunae suc-
cessibus, laticia non effundi, nec in aduersis calibus, tristitia deprimi.
Nec omnino voluptatibus esse deditos, nec ita per iracundiam af-
fici, ut beluarum animos induamus. Quae ex omnibus philosophiae
bonis, antiquissima esse iudico. Haec Plutarchus.

Quod si tam ingentis corporis membra diligenter perspicere volu-

GRAM-
MATICA.Mar. Tul.
Quintili.Angelus
pollici.

Horatius.

Iulius Cæ.
Oâa. Aug.

mus, primum se nobis offert, eruditio literaria, sic dicta, quod literæ suas voces custodiant & quali depositum reddant Grace *γραμματική*. Hæc mater est & alitrix omnium aliarum scientiarum, cuius lacte, si quis depastus fuerit, Ianuam iā inueniet patulam, ad omnes alias artes præclaras. Vñ, Mar. Tullius, vt etiam quintilianus refert, artis grammaticæ diligentissimus fuit, & in filio, vt in epistolis apparet, recte loquēdi, alper exactor est, Nam Grammatica professio quædam est, quæ nisi futuri oratoris fundamenta diligenter iecerit, quicquid superstruxeris, corruet, necessaria pueris, iocunda senibus, & quæ vel sola, omni studiorum genere, plus habet operis, quam ostentationis. Quare Critici, & authorum interpretes quondā hoc nomine fruebantur, quos angelus pollicianus, in lamia. Grammaticos vocat, partes eorum esse inquiring, vt omne genus scriptorū Poetas, historicos, oratores, philosophos, medicos, iureconsultos excutiant atq; enarrant. Sed nostra ætas parum perita rerum veterū, nimis breui giro Grammaticam sepsit, At apud antiquos olim tantum authoritatis hic ordo habuit, vt cēsores essent & iudices, scriptorum omnium, soli Grammatici, quos ob id etiam Criticos vocabāt. Sic vt non versus modo (ita em̄ quintilianus ait) Censoria quædam virgula notare. Sed libros etiam, qui falso viderentur inscripti, tanquam subditicios, submouere familia permiserint sibi. Quin aucthores, alios in ordinem redigerent, alios omnino exemerint numero, hæc illæ. Hoc in Hieronymo, Augustino, Hilario, Cipriamo. &c. Et in epistolis Canonici, hac tempestate nostra fecit, omnis bonæ literaturæ. Antistes. D. Eras. Ro. quare idem sibi cōtigit, a quibuscūq; veteris inscitæ defensoribus, quod diuus Hieronymus, cum multis in locis, tum in prologo, in epistolas Canonicas conqueritur, quem falsarium, corruptoremq; sanctarum pronuntiarunt literarum. Sic fere semper, pessimi quicq; de optimis & doctissimis viris iudicant, Quid mirum. Inquit Horatius.

Vrit enim fulgore suo qui prægrauat artes
Infra se positas, extinctus amabitur idem,
Sic Ouidius.

Pascitur in viuis liuor post fata quiescit
Tunc suos ex merito quencq; tuebitur honor.

Quocirca Iulius Cæsar, adeo diligens huius artis exiit, vt emendatissimos de Analogia libros scripserit, Augustus quoq; Octauio

anus, quam peritus grammaticæ fuerit, in epistolis ad ipsum Cæ-
sarem, scriptis manifestat. Non ergo nos pudeat discere, quod ma-
ximi orbis principes magno nancisci studio curauerunt.

Hanc sequitur dialectica, alias λογική cum vniuersalibus, cum præ-
dicamentis seu categorijs, cum diuersis propositionibus, cum argu-
mentationibus suis, & cuiusq; generis Sylogismis, Hæc docet, rem
vniuersam in partes distribuere, latentem explicare, definiendo, ob-
scuram explanare interpretando, ambiguam primum videri, dein-
de distinguere, postremo habere regulam, qua vera & falsa iudican-
tur, quæ, quibus propositis, quæq; nō sunt consequentia, quasi lumē
eorum, quæ ab alijs confuse, vel arguuntur vel respondentur. Ideo
dialectica, latine disputatoria, a διαλέγομαι disputo, δια enim per
& λέγομαι sermocinor, vel ἀπό τοῦ διαλεγέσθαι hoc ē a disserēdo.

Dialecticam sequitur rerum Domina eloquētia, Græcè ἀγορεύς
ἢ λογιότης res præclara atq; diuina, quæ, vt Lucilius Stoicus vere
inquit, primum efficit, vt quæ nescimus discere, & quæ scimus, alios
docere possumus. Hac cohortamur, hac persuademus, Hac conso-
lamur afflictos, hac deducimus a timore perterritos, hac gestientes
compriminus, hac cupiditates iracundiasq; restringimus. Hæc nos
iuris legum vrbiumq; societate deuinxit, hæc a vita immani & fera
segregauit, cuius officium est, tenere cœtus hominum, mētes allicere
voluntates impellere quo velit, & vnde velit abducere populi mo-
tus, Iudicum religiones, grauitatem senatus conuertere, opem ferre
supplicibus, excitare afflictos, dare Salutem, liberare a periculis, re-
tinere homines in ciuitate. Itaq; bene ad alexandrum scribit philo-
sophus. Quemadmodum imperator sui est seruator exercitus. Ita
eloquētia, si sapientiæ coniūcta sit, hūanæ vitæ gubernatrix est.

Nūc de Musica alumna nōstra, Græcè μουσική quæ primū mundi
centum efficit. Humanæ fabricæ harmoniam componit, Mox
ad neruorum vocumq; translata modulos, Magnum cum sapien-
tia, & rerum diuinarum cognitione, videtur habere commercium,
quæ olim, quantæ non solum autoritatis, sed & venerationis exti-
terit, facile edocemur, summorum grauissimorumq; philosophorū
autoritate & exemplis, qui se iam senes, ad hanc disciplinam, Ve-
luti in ea, summam studiorum suorum manum imposituri contu-
lerunt. Nec veriti sunt, venerabilem illam caniciem suam, cum melo-
dijs sapienter coniungere. Quæ enim (deum immortalem) alia dis-
ciplina, tanto mortalium assensu, tantaq; omnis, vel ætatis vel sexus

conspiratione recepta est, vt nullius conditionis, ullus sit adhuc in-
 uentus, qui molestias suas, vel rudi saltem modulatione, consolari
 non studeat. Sed partius mihi alioquin de ipsa dicendum est, etiam
 ab hoc fortasse, ne ipse placere mihi studiisq; meis, videar molli⁹ esse
 blanditus. De hac etiam ante quinquennium, cū Musicam publice
 profiteremur, fere plus æquo longiorem habuimus orationem.
 Quare nūc reliq; philosophiæ mēbra breui⁹ et summati pstrigamus.
 Est quædam pars philosophiæ actiua, quæ eadem practice dicitur,
 & in agendo consistit, Tum Moralis Græce ἠθικὴ quæ singulo-
 rum hominum vitā instituit Tum domestica & familiaris Græce
 οἰκονομικὴ, quæ rem familiarem gubernat, de qua in his duobus
 œconomicorum libris dicere proposuimus, Tum Civilis, Græce
 πολιτικὴ quæ populis moderatur, Et cōtemplatiua pariter, græce
 θεωρητικὴ, quæ in cognoscenda veritate versatur Tum supernaturalis
 & diuina, Græce μεταφυσικὴ καὶ θεολογικὴ Nam ea, quæ de ijs
 supra naturā sunt, tractat, caret nōine Aristoteles μετὰ τὰ φυσικά
 metaphisica pluraliter tantum, hoc est supernaturalia vocat. Quæ
 ens & passiones entis, causas altissimas, substantias separatas, ac mo-
 tores orbium contemplatur, Et pro Auicennæ sententia, nō modo
 prophetiam & ordines angelorum, Sed etiam excelsum & benedictum
 cœlorum principem contemplat, Tum naturalis græce φυσικὴ,
 quæ naturam speculatur & motū naturalium rerum principia,
 Causas & elementa, causarum genera, infinitum, vacuum, locum,
 tempus, multiplicem speciem motus, creaturarum varietatem, di-
 uersa animantium genera, simplicia corpora & mixta, animata atq;
 inanima, supera atq; infera, cœlestia atq; terrena, quæ generationi &
 corruptioni subiacent, & ortum atq; interitum patiuntur, præterea
 τὰ μετέωρα & sublimiora, non prætermittit, & quæ prope terram
 fiunt, nō tacet, Tū numeralis, græce ἀριθμητικὴ Tum dimensiuā,
 Græce γεωμετρία Tum quæ sydera speculatur & astra, Græce
 ἀστρονομία Hæc enim nō modo, non reprehendit Augustinus ver-
 rum etiam Christiani hominis interesse putat, vt hæc quam maxime
 scire curet, Logicen, Rhetoricen, Physicen, Arithmeticen, Geometriam,
 Astronomiā, Musicam, Historias. Deniq; & antiquitatis
 cognitionem. De grammatica quidem dilucidius est, quam vt in eo
 debeat disputari. Porro quod ad Dialecticē attinet, libro de doctrina
 Christiana secundo, capite vigesimo, de dialecticis rationibus, de
 veritate, de falsitate connexionum, de consequenti & inconsequenti,

Augustinus.

de repugnanti, de definiendo, de parciendo, verbose & curiosiusculè
 suo more disputat, petitis etiam e diuo Paulo, connexionum for-
 mis, vt nos si dialecticè ignoremus, docere voluisse videat, Disci-
 plinam, inquit, disputationis, ad omnia genera questionum, quæ in
 literis sanctis sunt penetranda & dissoluenda, plurimum valet, tm̃
 cauenda est ibi libido rixandi, & puerilis quedam ostentatio deci-
 piendi aduersarium, de Musica, Et numerum, inquit, Et musicam
 plerisq; in locis, in scripturis, honorabiliter posita inuenimus, De A-
 rithmetica, Et numerorum etiam, inquit imperitia, multa facit non
 intelligi, translate, ac mystice posita in scripturis. Porro Physicè in
 primis ad sacrarum literarum cognitionem necessariam arbitratur,
 q; passim scateat vocabulis, tum animantiũ, tum herbarum, tum
 lapidum, quorum omnium, ni monstratrice physica, vim naturæq;
 teneas, temerarius videberis, si ea conaberis interpretari, Et huius qdẽ
 loci, hoc est caput Rerum autem ignorantia, facit obscuras, figura-
 tas locutiones, cum ignoramus, vel animantiũ, vel lapidum, vel her-
 barum naturas, aliarumue rerum, quæ plerumq; in scripturis si-
 militudinis alicuius gratia ponũtur, Philosophi autem, inquit, qui
 vocantur, si qua forte vera, & fidei nostræ accomodata dixerũt, &
 maxime platonici, non solum formidanda non sunt, sed ab eis tanq;
 iniustis possessoribus, ad vsum nostrum vindicanda, Et quod sequit̃
 iucundum de Aegiptia supellectile, legimus, inquit, in Exodo He-
 braeos, cũ duce Mose, ab Aegiptia seruitute, furtim fugam, molirẽt̃
 plurimam omnis generis supellectilem, immensam vim signorũ, vez-
 stium, vasorum, a suo quenq; vicino comodato cœpisse, Itaq; spo-
 liatis Aegiptijs, demigrasse clanculum, quam fugam, quod furtum,
 quia Deo Autore patratum nouimus, aliquid portendere credit, sed
 iam tum diuina prouidentia, quorundam trepidatĩ consulebat, qui
 fortasse Aegiptum spoliare, hoc est, ethnicorum sapiẽtiam vsurpare,
 timuissent, nisi huius rei, tantũ ducem, tãtum exemplum habuissent
 Postremo festiuo exemplo, rem & confirmat & locupletat, Quõ
 inquit, fecerunt, multi boni nostri fideles Nonne aspicimus, quan-
 to argento & veste, suffarcinatus exierit de Aegypto Cyprianus,
 Doctor suauissimus, & Martyr Beatissimus? quanto Lactantius?
 quanto Victorinus? Optatus? Hilarius? vt de viuis taceam, quanto
 innumerabiles Græci? Quod prior ipse fidelissimus dei famulus
 Moses fecerat, de quo scriptum est, q; eruditus fuerit, omni sapien-
 tia ægyptiorum, De quo Basilius Hoc fecisse aiunt Mosen illũ sum-

MUSICA.
ARITH-
METICA.

Physica.

Philosophi.

Festiuum ex-
emplum.

Basilius.

ma prudentia virum, qui non prius ad dei contemplationem accessit, quā in Aegyptiorum disciplinis mentem exercuisset, Hæc eadē ferunt de daniēle sapiente cum apud Babylonios, Chaldeorum sapientiam imbibisset, postea rerum diuinarum attigisse doctrinam. Quibus omnibus viris, supersticiosa gentium consuetudo, & maxime illis temporidus, cum Christi recutiens iugum, persequēbatur christianos, disciplinas quas vtilēs habebat, nunquam cōmodaret, si eas in vsum colendi vnius dei, quo vanus idolorum cultus, excinderetur, conuersum iri suspicaretur.

Sapientie.
viij.

Plato.

In eo libro qui dubio autore sapientiæ inscribitur, quanta laus eruditionis, vt quod grauissime a platone scriptum est, sapientiam incredibili esse specie, quæ si oculis videri queat, admirabiles sui sit excitatura amores, hic quisquis fuit scriptor nō infacundus, sapientiæ quasi quandam effigiem expressisse videatur, quo nos ad illius amorē accenderet. At negauerit quispiam, hic sæcularem laudari sapientiā, verum aliam quandam, cœlestem ac diuinam, imo certe eam, quæ sit nostri temporis philosophiæ pars difficilissima, quæ omnium rerum, tum diuinarum, tum humanarum cognitionem copularit. Mentior nisi id ipsa verba sonant. Deus inquit, dedit mihi horum, quæ sunt, scientiā, vrsicam dispositiones orbis terrarum, & virtutem elementorum, initium & consumationem, & medietatem temporū, & eorū mutationes, diuisiones temporum, anni cursus, & stellarum dispositiones, naturas animalium, & iras bestiarum, vim ventorum, & cogitationes hominum, differentias virgultorum, & virtutes radicum, & quęcunq; sunt absconsa & improuisa didici, Sed quorsum tam multa de humana philosophia? vt intelligamus eam, a sacris literis non abhorrentem, sed potius cognatam fore.

HISTORIA.

Marsilius.
Ficinus.
Historia.
Vtilitas.

Historia vero, vt Cicero definit, testis est temporū, lux veritatis, magistra vitæ, nuntiā vetustatis, Hęc hōines ad virtutē inflāmat, deterret a vitijs, iuuenesq; senili prudentia imbuit, ætate vero maturis, ad vitę institutionē, vtilissima historia cēsenda ē, q̄bus diuturna vita rerum experimeta subministravit. Ideo Heroum sapiētiss. habitus est olī, is, qui sepius aduersā fortunā expertus, multorū vrbes ac mores cōspexit. Historiæ vtilitatē elegāt cōmemorat Marsilius ficinus, vir eruditiss. ad Iacobum Barriolanum Poggij filium, paternę artis heredem, scribens lib. j. epistolarum ait, Rogo te mi Barriolane, vt ab incepto historiarum studio non desistas, res ipsa est ad vitam nō modo oblectanda, verum etiam moribus instituenda, summoque

necessaria, siquidem quę semper per se mortalia sunt, immortalitatē ab historia consequuntur, quę absentia sunt, p̄ eam presentia fiunt, vetera iuuenescunt. Iuuenis cito maturitatem senis adequat. Ac si senex septuaginta annorum, ob ipsam rerum experientiam prudens habetur, quanto prudentior, qui annorum mille, & trium millium implet ætatem. Tot vero annorum millia, quisq; vixisse videtur quot annorum acta didicit ab historia. Hęc Marcellus ficinus Historia propter earum rerum est narratio, quibus gerendis, interfuerit, is, qui eas narrat, vnde nomen habet *ιστορία* id est narratio *ἱστορία* quod spectare vel cognoscere significat,

M E D I -
C I N A

Sequitur medendi ars, ob præcipuam eius vtilitatem, deorum inuentioni & muneri consecratam. Quę, vt agricultura sanis corporibus alimenta, sic ista sanitatem ægris, & bonam valitudinem pollicetur. Cuius tanta vis est, vt non modo sospitatem tueri, morbos pellere, curare languores posse, sed etiam mortuos homines, nonnunq; ab extrema clade, & ab interitu quodāmodo reuocare videat. Et illa in tres partes diuisa est, vnam, quę victu, alteram, quę medicamentis, tertiā, quę manu medetur, & opera, quam Gręci *χειρουργία* chirurgian vocant.

Poeticę vero disciplina est, quę vel conciliat auribus voluptatem, vel ad quandā virtutū speciem, mentem atq; animū legentis hortatur, cuius id maxime proprium est, vt quę vere gesta sunt, in alias species, obliquis figurationibus, cū decore aliquo conuersa traducat, & decora quadam (vt ita dixerim) actione, ad virtutis amorē cupiditatēq; pelliceat.

P O E T I -
C A

Sequuntur pontificia Iura, & Canonica Instituta, quę sacrorum ritum, constituunt Templorū Ceremonias componunt, Christiā Religionis pietatem erudiunt, Sacerdotum mores conformant, vt sobrię & iuste & pie viuentes, non minus exemplo quam verbo, reliquos hōines, ad verū deī cultū, & ad rectū dirigant probitatis iū.

I V S P O N -
T I F I C I -
V M

Hęc ipsa philosophiæ membra præsertim sapientibus, non sunt incognita, qui ipsi, in contemplatione rerum, mirifice delectant, incredibilem suscipiūt voluptatē. Mirabili quodam (vt ait plato) Sapientia afficiuntur amore, supra modum lætantur. Et quod in metaphysicis Aristoteles prodit, gaudio quodam inenarrabili gaudet. Ipsa enim per se lucet Philosophia, amplitudine & dignitate, cuius professores, si forte arrogantius *σοφοί* id est sapientes, At certe *φιλόσοφοι* id est amatores sapientiæ, iure quodā optimo nuncupant.

P H I L O S O -
P H O R V M
E N C O -
M I V M

Hi sunt, maximarum et occultarum rerum scrutatores, Inuestigatores veritatis, Græce φυσιολογοι ars ipsa φυσιολογια Magistri vite, Bene viuendi duces, Indagatores virtutum, vitiorum expulsores, qui cognitis, bonorum & malorum finibus, omnia ad veram foelicitatem & Beatitudinem referunt.

THEOLO
GIA.

Psalms.
xviiij.

Quid tandem cōmemorē, diuini eloquiū sapientiā. Hęc sublimia tradit, atq; ineffabile mysteriū trinitatis, ammirabilia dei opa cōmēdat, Incarnatiōis prodit incōpabile sacramentum salutis, viam monstrat, Rectum beatitudinis iter ostendit, Huius amore, & gustu suauissimo, Diuinus vates plectus ait ὥς γλυκέα τῷ λαλεῦγγι μου τὰ λογία σου, ἢ περ μέλι τῷ σῶματι μου Quā dulcia, faucibus meis eloq̃a tua, sup̃ mel ori meo. Hęc vna illa docet in terris, quorū nobis sciētia perseuerat in cœlo, In hac velut dux quidam præcellit, Moses cuius Genesis mundi creationem, & humani generis primordia manifestat, Exodus decē plagas, ac totidem diua præcepta, Leuiticus sacrorum varietatem Numeri multarum rerū sacramenta, Deuteronomium Euangelicę legis præfigurationem, Extant iudicium morum Regum historie, Maccabeorum gesta, sanctarum rerum scriptores, Iosue, Ezras, Neemias, Tobias, Iudith, Hester, Iob, Dauid inclytus Vates, Sapientissimus Salomon. Accedit præclara prophetarum cohors, Esaias, Hieremias, Baruch, Ezechiel, Daniel, Osee, Joel, Amos, Abdias, Ionas, Micheas, Naum, Abbacuch, Sophonias, Aggeus, Zacharias, Malachias. Præterea sancta quatuor animalia, quę prophetarum oracula, multo ante predixerant Matthæus, Marcus, Lucas, Ioannes. Is cum supra pectus Dñi in coena recubuit, Diuine philosophię, atq; altissimorum & cœlestium arcanorum factus est conscius, Cuncq; his Simon, Petrus, Iacobus, & Iudas. Postremo præco virtutis & doctor gentiū Paulus apostolus, qui cum, Romanos, Corinthios, Galatas, Ephesios, Philippenses, Colossenses, Thessalonicenses, Thimotheum, Titum, Philemonem Hebręos instruxit, totius mundi gentes, ac nationes instituit, Romanos, rerum Dominos, Græcos, humane sapientię principes Hebręos diuine legis auctores. Hanc vero diuinam sapientiam, cum primis Hieronymus prodidit, enucleauit Augustinus, confirmauit Ambrosius, Gregorius illustrauit. O præclaram atq; immensam philosophię laudem, quę suo complexu, tā multa, tāq; præstabilia continet ornamenta. O singularem, atq; inenarrabilem diuini muneris amplitudinem, p̃ quam humana elucescit præstantia.

8
O fœlicem, ac per beatam hominum sortem, quę tantę lucis claritatem, ac splendorem exceperit. Cōsiderate quæso viri præstantissimī, ac diligenter inspicite, amplissimam philosophię gloriā, summū decus, multiplicem fructum, voluptatem incredibile, præcipuas atq; innumerabiles laudes, hanc capeßite iuuenes, hanc diligite senes. Hęc iuuentutem ornat, senectutem oblectat, omni ætati conuenit, vtramq; fortunā iuuat. Ad hanc (ni fallor) nos inuitat sapiens poeta Horatius, dicens, Quod si,

Frigida curarum fomenta relinquere posses
Quo te cœlestis sapientia duceret ires
Hoc opus hoc studiū parui properemus & ampli
Si patrię volumus, si nobis viuere chari.

Eia igitur omnes philosophiam omni studio complectamur, vt ea nobis monstrante viam, possimus bene, sapienter, laudabiliter, ac Beate viuere. Quare, qui cuncta gubernat immortalis Deus Is nobis vberimū sapientię fontem aperiat. Intercedentibus gloriosę virginis Marię præcibus Et sanctorum Martyrum Georgij & Adalberti meritis omnium, Recte philosophanciū vota secundet, dixi.

Impressum Cracouię per Mathiam
Scharffenberg. Anno. M. D.
XXXVII.

Reife photographien

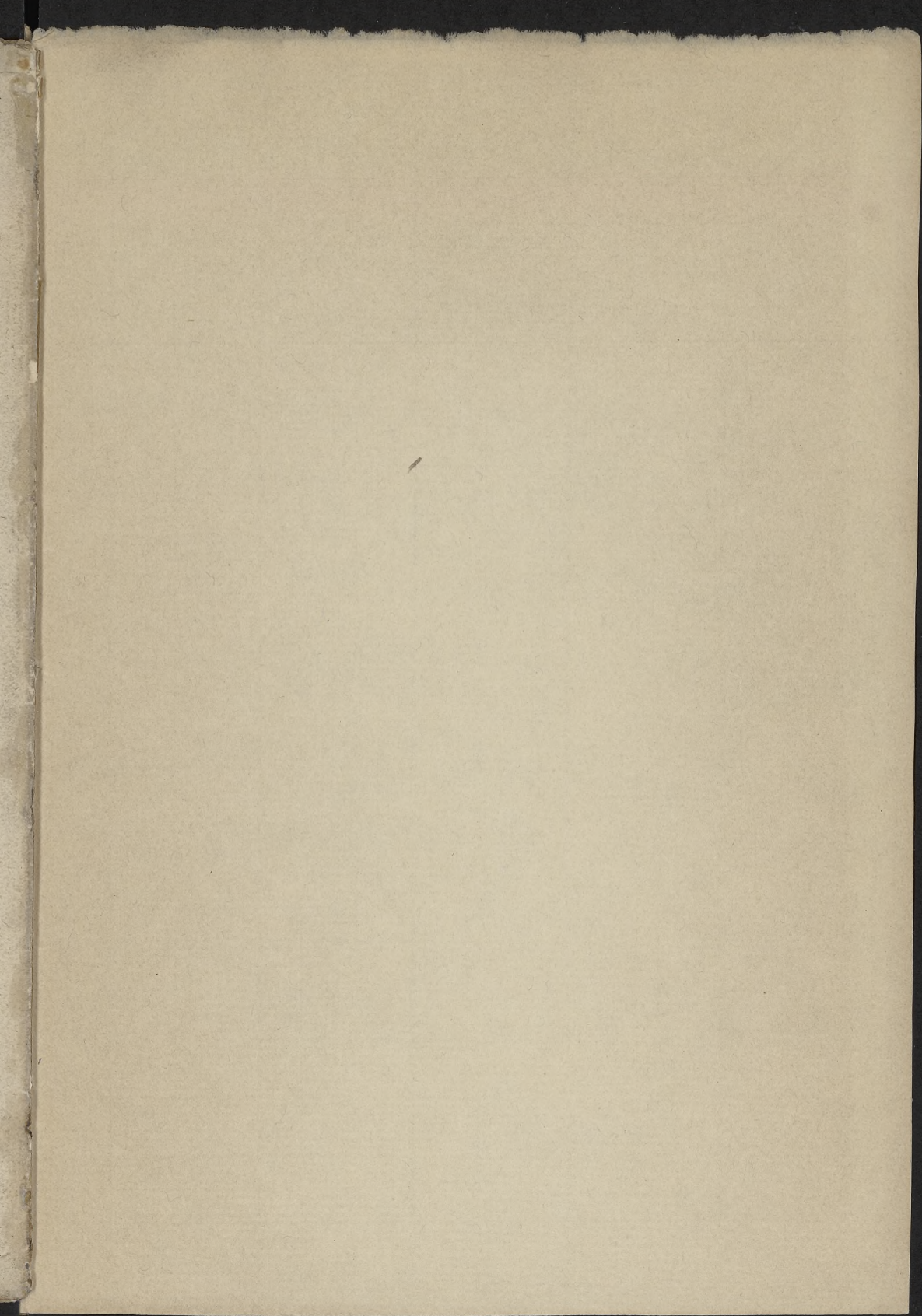
1870

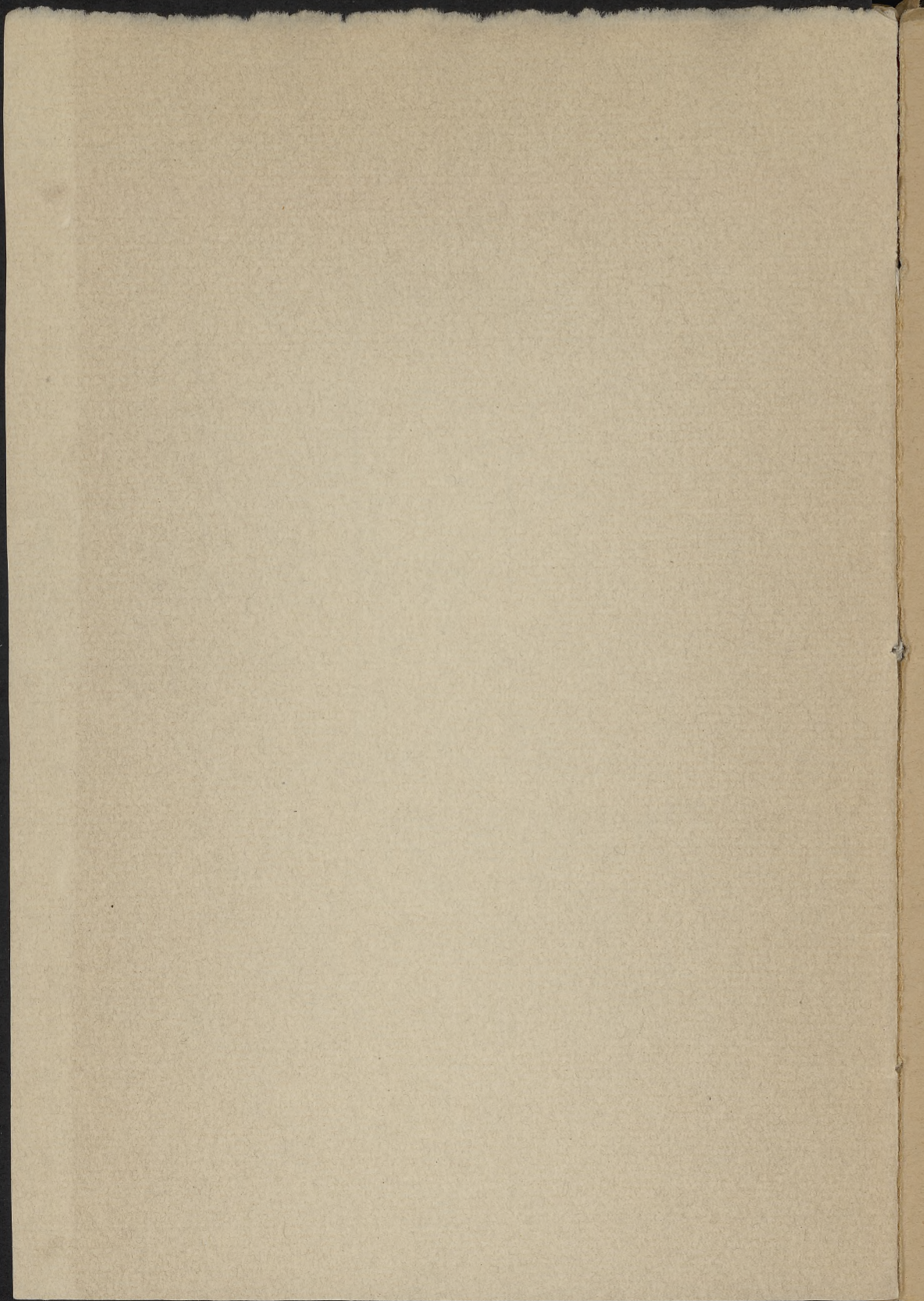
1216

Imperial and Commercial

Sebastien, Anno. VI. D.

II V X X X

Biblioteka Jagiellońska

stdr0035619

